EPA ZOOTEHNIKATEADUSKONNAST EMÜ VETERINAARMEDITSIINI JA LOOMAKASVATUSE INSTITUUDIKS

1951 – Eesti Põllumajanduse Akadeemia

Zootehnikateaduskond alustas tööd kolme kateedriga: põllumajandusloomade aretus (juhataja kt dots Cerelius Ruus, hiljem dots Aarne Pung), põllumajandusloomade söötmine (juhataja dots August Muuga), eriloomakasvatus (juhataja dots Cerelius Ruus. 1958. aastast toodi zootehnikateaduskonda ka bioloogia ja orgaanilise keemia kateeder (juhataja prof August Siim). Teaduskonna koosseisu kuulus aastatel 1953–1958 ka piimasaaduste tehnoloogia osakond (juhataja dots Jaan Klaar).

1955. aastal loodi võimalus omandada loomakasvatusalane kõrgharidus ka kaugõppes; avati kaugõppeteaduskond nelja osakonnaga; agronoomia-, **zootehnika-,** hüdromelioratsiooni- ja põllumajanduse mehhaniseerimise osakond.

1957. aastal õppis EPAs 1694 üliõpilast sh zootehnika erialal 241, lõpetas 21 õpetatud zootehnikut. 1958. aastast liideti Zootehnikateaduskonnaga ka bioloogia ja orgaanilise keemia kateeder.

Kõikide erialade üliõpilased, kes astusid statsionaarsesse õppesse, saadeti esimesel õppeaastal septembri algul kolhoosidesse/sovhoosidesse terveks kuuks sügis-/põllutöödele. Selline kord kehtis 1980-ndate aastate lõpuni.

Teaduskond	**Erialad**	**Üliõpilaste arv**
Agronoomiateaduskond. Dekaan prof August Marland	Agronoomia	234
	Aiandus	97
Zootehnikateaduskond. **Dekaan dots Evald Peebsen**	**Zootehnika**	**159**
	Piimasaaduste tehnoloogia	**25**
Veterinaariateaduskond. Dekaan dots Evald Peebsen	Veterinaaria	225
Hüdromelioratsiooni ja maakorralduse teaduskond. Dekaan dots Herbert Muischneek.	Maaparandus	25
	Maakorraldus	50
	Metsamelioratsioon	86
Metsamajanduse teaduskond Dekaan dots Teodor Krigul	Metsamajandus	165
	Metsatööstus	110
Põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskond. Dekaan v.-õp Hermann Tamm	Põllumajanduse mehhaniseerimine	75
Kokku üliõpilasi		1251

1957. aasta 4. septembri postitemplit kandev kiri zootehnika eriala I õa üliõpilaselt:

Tere, kodused!

Oleme juba kolhoosis. Meie päralt on kolm tuba ja köök – tühi maja. Magame põrandal õlgedel. Lubati hiljem narid teha, aga ei tea, kas midagi välja tuleb. Täna hommikupoole tööle veel ei aetud ja praegu oleme kõik siruli. Ootame, millal supp valmis saab. Kokad teevad värskekapsasuppi. Meile toodi terve lammas, võid, piima, kurke. Täna hommikul käisime pohli toomas salatiks ja natuke saime seeni ka. Meid on praegu siin 25 inimest. Igaüks on ise kandist. Üks koguni Saaremaalt ja üks on venelane. Ei tea, kuidas see hakkama saab. Õhtupoolikul läheme arvatavasti lina kitkuma. Siin olevat igavene suur linapõld. Küll on kole, kui kogu aeg tuleb ainult lina kitkuda!

Me oleme igaveses kolkas. Valgast tükk maad kaugel ja keskus ka 10 km kaugusel. Meie õppejõud lubas küll kaubelda, et vahel kinno viiakse autoga st veoautoga. Me oleme Läti piiri ääres. Teispool maanteed on suur Läti kolhoos.

Neljapäev.

Oleme praegu lõunal. Kõht on nii täis, et ei jõua liigutadagi. Olid kapsad ja kartulid värske lihaga. Olen isegi piima jooma hakanud. Kogu hommikupoole katkusime lina. Käed on nii valusad. Päevanorm on 500 m^2. Pool on ära ja pool jääb õhtupoolikuks. Kole palju ikka küll. Seda lina on nii palju kah. Ei tea, millal otsa saab…! Ema, kirjuta ka mulle, aga tee seda kaunis kähku, sest ma ei tea, kui kaua kiri siia tuleb. Aadress on: Valga rajoon, Leninimeline kolhoos, Kaagjärve külanõukogu, III brigaad (EPA).

Joonis 1. Üliõpilased ühismajandis kartuleid võtmas 1990. a (A. Tänavots)

1960. aastal moodustati EPAs liha- ja piimasaaduste tehnoloogia osakond ning piimasaaduste tehnoloogia eriala viidi Zootehnikateaduskonnast Veterinaariateaduskonda.

1961. aastal õppis EPAs 2348 üliõpilast sh Zootehnikateaduskonnas 240. Teaduskonnas avati vene osakond, kuhu tulid/võeti õppima soovijad ka väljastpoolt Eestit st NSV Liidu liiduvabariikidest.

Joonis 2. Zootehnikateaduskonna 1962. aasta lõpuaktusel peab kõne lõpetaja ja hilisem EPA 5. rektor Olev Saveli. Tagaplaanil EPA 2. rektor Minna Klement

1960-ndatel aastatel töötasid Zootehnikateaduskonnas õppejõududena põllumajandusloomade aretuse kateedris: prof Aarne Pung (pm-loomade aretus, veisekasvatus, üldloomakasvatus), dots Karl-Robert Kurm (veisekasvatus ja pm-loomade aretus), dots Leida Le-

CC BY

pajõe (pm-loomade/lindude aretus), dots Harry Mauring (üldloomakasvatus, hobusekasvatus), dots Rein Teinberg (pm-loomade aretus ja geneetika), ass Ilme Nõmmisto (pm-loomade/lindude aretus).

Joonis 3. EPA põllumajandusloomade aretuse kateedri juhataja prof. Aarne Pung ja tema aspirant Olev Saveli ning vanemteadur Rein Teinberg (1966)

Põllumajandusloomade söötmise kateedris: prof August Muuga, dots Elmar Rätsep, dots Hilda Pruul, v-teadur/assistent Viivi Sikk, ass Hilda Mägi.

Eriloomakasvatuse kateedris: prof Cerelius Ruus (linnu-, sea-, lambakasvatus), prof Elmar Liik (sea-, lamba-, linnukasvatus), dots Edvard Meisner (sea-, lamba-, üldloomakasvatus), v-õp Harald Tikk (eriloomа-, linnu-, küülikukasvatus), v-õp Vilma Raudsepp (lamba-, küülikukasvatus).

Keemia kateedris: prof August Siim, dots August Männik, dots Heiti Jalviste, dots Vladimir Tali, v-õp Mall Reeben, v-õp Kalju Haldma, ass Erna Neufeld, ass Ants Nilson, ass Endel Tigane, Endel Järv (oli Kohtla-Järve Keemiatehnikumi dir asetäitja õppealal).

Alates 1964. aastast oli Zootehnikateaduskonnas õppeaeg 4 aastat ja 5 kuud. Esimesel kursusel õpetati ühiskonnateadusi (NLKP ajalugu, poliitiline ökonoomia, dialektiline ja ajalooline materialism, teadusliku kommunismi alused), üld- ja bioloogilisi aineid (vene keel ja võõrkeel, keemia, botaanika, zooloogia, füüsika, kõrgema matemaatika alused). Teisel kursusel alustati erialaste õppeainete õpetamist. **Zootehnika eriala üliõpilased õppisid järgmisi õppeaineid**: loomade anatoomia, histoloogia, füsioloogia, mikrobioloogia, taimekasvatus, rohumaaviljelus, põllumajandusloomade söötmine, biomeetria, tõuaretuse organiseerimine, põllumajandusloomade aretus, geneetika, veterinaaria alused, zoohügieen, veterinaarsünnitusabi kunstliku seemendusega, histoloogia ja embrüoloogia, veise-, sea-, linnu-, lamba-, hobuse- ja karusloomakasvatus, piimandus, liha- ja tapasaaduste tehnoloogia, mesindus, põllumajanduse ökonoomika, tootmise planeerimine, raamatupidamine ja statistika, loomakasvatushoonete ehitamine, põllumajandusliku tootmise mehhaniseerimine ja elektrifitseerimine, nõukogude riigi ja õiguse alused, teadusliku ateismi alused, kehaline kasvatus, tsiviilkaitse, ohutustehnika.

Teoreetiliste teadmiste kinnitamiseks ja praktiliste kogemuste omandamiseks toimusid erinevad suvepraktikad. I kursuse õppepraktikal/tööpraktikal omandati loomade hooldamise oskus, teadmised botaanikast ja zooloogiast ning sooritati traktoristi – masinisti kvalifikatsioonieksam sh omandati oskus juhtida roomiktraktorit.

II kursusel oli katsetehniline praktika; üliõpilased töötasid loomakasvatusalasel katsetööl õppejõudude juhendamisel. II kursusel sooritati autojuhi kvalifikatsioonieksam. Õppesõidud toimusid peamiselt veoautoga.

III kursusel oli brigadiripraktika; praktika toimus vabariigi parimates majandites ja oli jaotatud kaheks; suviseks ja talviseks.

IV kursusel oli menetluspraktika; üliõpilased töötasid sovhoosides/kolhoosides zootehniku asetäitjana või selektsionäärina. Enne praktikale minemist sooritati masinlüpsi instruktori kvalifikatsiooni eksam, mis sisaldas lüpsiaparaadi lahti võtmist ja töökorda panemist kiiruse peale.

Praktikat oli zootehnika erialal: I ja II kursusel – 10 nädalat, III ja IV kursusel 20 nädalat.

1964. aastal õppis EPAs 1645 üliõpilast sh Zootehnikateaduskonnas 177 üliõpilast, lõpetas 39 õpetatud zootehnikut. 1971. aastal õppis Zootehnikateaduskonnas 234 üliõpilast, lõpetajaid oli 41.

Zootehnikateaduskonna lõpetamine toimus diplomitööga või kompleks-riigieksamitega loomakasvatuses (põllumajandusloomade söötmine, aretus, eriloomakasvatus jne) ning ökonoomilistes ainetes (poliitiline ökonoomia, põllumajandusökonoomika, tootmise organiseerimine, statistika ja raamatupidamine).

Nõudlus õpetatud zootehnikute järele oli väga suur, sest Eesti NSV-s oli üle 700 suurmajandi ja loomakasvatuse spetsialiste vajasid ka tõuaretuse ja teadusliku uurimise asutused. Igal kevadel jäid lõpetajate nö tööle suunamisel paljude majandite ja asutuste soovid täitmata. Lõpetajate tööle suunamine/määramine toimus suunamiskomisjonide kaudu. Lõpetajad määrati tööle nende õppetulemuste paremusjärjestuse alusel st esimesena said nimekirjas olevate majandite/ettevõtete töökohtade hulgast valida endale sobiva töökoha teaduskonna kõige tublimad lõpetajad. Eelis oli ka lastega/lapsega vanematel. Pakutavate töökohtade juures oli kirjas ka palga suurus, ja kui pakuti ka elamispind, siis pakutava korteri suurus/tubade arv. Paljudel juhtudel olid majandite esindajad ja lõpetajad juba varem kohtunud ja suusõnalised kokkulepped sõlminud. Sellistel juhtudel esitasid majandite juhid/esindajad teaduskonna suunamiskomisjonile lõpetajate nimed, keda nad soovisid. Tihti juhtus, et suunamiskomisjon ei arvestanud üliõpilaste ja/või ettevõtete juhtide soovidega; sellisel juhul oli nuttu kui palju…

1966. aasta sügisel võimaldati osale Zootehnikateaduskonna üliõpilastest spetsialiseeruda linnukasvatuse erialale; linnukasvatuse rühma kuuluvad üliõpilased sooritasid praktika alates II kursusest linnukasvatusmajandites/linnuvabrikutes.

Linnukasvatusega tegelevaid majandeid oli palju ja kõik nad vajasid/ootasid spetsialiste.

I lend linnukasvatuse spetsialiste lõpetas EPA Zootehnikateaduskonna 1971. aastal. Linnukasvatuse eriala

esimesed lõpetajad olid: Malle Ilves, Vello Ilves, Vaike Jeršova, Ene Kerm, Vello Kiis, Mairold Kõrvel, Urve Laanemets, Valeri Neps, Jüri Nohrin, Matti Piirsalu, Elli Priimägi, Anne Tamson, Matti Tohver. Asta Veere.

II lend linnukasvatuse spetsialiste lõpetas 1992. aastal sh Ardo Lass, Eve Samuli, Ove Tikk, Külli Vikat jt.

1974. aastal oli EPAs 6 teaduskonda: **Zootehnikateaduskond** (dekaan dots Rein Teinberg); Agronoomiateaduskond (dekaan dots Paul Kuldkepp); Veterinaariateaduskond (dekaan dots Paul Saks); Majandusteaduskond (dekaan dots Harri Piho); Metsanduse ja Maaparanduse Teaduskond (dekaan dots Endel Laas); Põllumajanduse Mehhaniseerimise Teaduskond (dekaan dots Heino Möller).

Zootehnikateaduskonnas oli neli kateedrit. Põllumajandusloomade aretuse kateedrit (Mitšurini 30, IV korrus) juhatas akadeemik, prof Aarne Pung. Õppejõududena töötasid: prof Karl-Robert Kurm (veisekasvatus, piimatootmise tehnoloogia), prof kt Leida Lepajõe (põllumajandusloomade aretus, tõuaretuse organiseerimine), dots Rein Teinberg (põllumajandusloomade geneetika), dots Harry Mauring (hobusekasvatus, loomakasvatus). V-teadur Ilme Nõmmisto õpetas loomakasvatust.

Põllumajandusloomade söötmise kateedrit (Mitšurini 30, III korrus) juhatas prof Ülo Oll. Söötmisõpetust õpetasid õppejõud: prof August Muuga, dots Hilda Pruul, dots Elmar Rätsep, dots kt Viivi Sikk. Dots Jaan Klaar õpetas piimatehnoloogiat ja mikrobioloogiat.

Eriloomakasvatuse kateedrit (Leningradi mnt 86, I korrus) juhatas dots Edvard Meisner (seakasvatus), õppejõududena töötasid: dots Vilma Raudsepp (lambakasvatus), dots Harald Tikk (linnu- ja karusloomakasvatus), assistent Ants Uibo (seakasvatus). V-teadur Mart Enneveer õpetas kalakasvatust.

Joonis 4. Zootehnikateaduskonna üliõpilased loengul 1959. aastal (Leningradi mnt 84 auditooriumis). 1. laua taga on Lembit Rebane ja Rein Kuku, nende selja taga Tõnu Toim. Kaks viimast olid koos Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee aseesimehed

Keemia kateedrit (Mitšurini 36, II korrus) juhatas dots Endel Järv. Õppejõududena töötasid dotsendid Heiti Jalviste, August Männik, Erna Neufeld, Ants Nilson, Mall Reeben, Vadimir Tali, v-õp-d Kalju Haldma ja Endel Tigane.

1975. aastal tekkis päevakorda Zootehnikateaduskonna nime muutmise küsimus. Arvati, et zooinsener on tähenduselt kõvem kui zootehnik; et kõrgharidustasemega sobib sõna "insener" rohkem kui "tehnik" ning see annab teaduskonnale ja erialale soliidsust juurde.

1976. aastal kinnitati teaduskonna nimeks **Zooinseneriteaduskond** ja uued üliõpilased immatrikuleeriti Zooinseneriteaduskonda. Õppeplaani lisati õppeaine Insenerigraafika, mis kadus õppeplaanist juba nelja aasta pärast, sest õppeaine läbimine kujunes raskemaks kui arvati, ka ei olnud õppejõud üliõpilaste jaoks kuigi kättesaadav, sest oli väljastpoolt EPAt.

1976. aastal lõpetas Zooinseneriteaduskonna 56 õpetatud zootehnikut. Üliõpilastele, kes astusid Zootehnikateaduskonda, anti lõpetamisel diplom õpetatud zootehniku kvalifikatsiooniga. Üliõpilastele, kes astusid Zooinseneriteaduskonda, anti lõpetamisel diplom zooinseneri kvalifikatsiooniga.

1981. aastal õppis Zooinseneriteaduskonnas 249 üliõpilast, lõpetas esimene lend zooinsenere (57 sh 20 kaugõppes).

Õppeaeg Zooinseneriteaduskonnas oli alates 1987. aastast 4 aastat ja 9 kuud (varem 4 aastat ja 7 kuud). Sisseastumiseksameid oli kolm: bioloogia, keemia ja eesti keel (kirjand).

Üliõpilastel oli nüüd võimalus õppida ka kalakasvatust, mesindust ja karjakoerte kasvatust, omandada B kategooria autojuhi, masinlüpsi instruktori ja koerakasvatuse instruktori kvalifikatsioon. Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas (ÜET) oli võimalik omandada lektori, kodunduse, ehisaianduse, ratsaspordi jt instruktori eriala.

Üliõpilaste õpiedukust jälgisid hoolega kursusejuhendajad; probleemsed üliõpilased kutsuti kateedrijuhataja jutule ja kui see ka tulemusi ei andnud, siis dekaani jutule.

EPA kõik sh Zooinsneriteaduskonna meesüliõpilased pidid kohustuslikus korra läbima sõjalise õpetuse, millega valmistati ette tagala ohvitsere. Loomakasvatuse eriala üliõpilased said ettevalmistuse toiduainetega varustamise organiseerimise alal. Sõjanduse õpetust kureeris sõjanduse kateeder asukohaga Kreutzwaldi 5; kateedri ülemaks oli polkovnik Ahto Peets.

Sõjaline õpetus oli tunniplaanis 2., 3. ja 4. kursusel; üks kord nädalas (8 tundi) ja kanda tuli mundrit. Enamusele oli see õppeaine vastumeelne ja seal käidi selleks, et EPAst välja ei visataks. Probleem oli ka selles, et sõjaväes juba teeninud üliõpilastelt nõuti ikkagi sõjalises õppes osalemist ja üliõpilased, kes olid läbinud sõjanduse, pidid pärast lõpetamist ikkagi minema sõjaväeteenistusse. Üliõpilaste 1988. aastal korraldatud boikott sõjalise õpetuse vastu, mille organiseerimisel osalesid eriti aktiivselt Zooinseneriteaduskonna meesüliõpilased, kujunes teaduskonna dekaanile ja EPA rektorile parajaks pähkliks.

Õppetöö sõjanduses lõpetati alates 1.09.1990 ja sõjanduse kateedrile ehitatav õppehoone (aadressil Kreutzwaldi 64) anti Zooinseneriteaduskonna valdusesse. Zooinsneriteaduskonna kasutusse see hoone siiski ei jõudnud, kuigi ruumide sh dekanaadile ja kateedritele/õppejõududele mõeldud ruumide jaotus oli tehtud. Otsustati, et majast saab EPMÜ uus peahoone;

juurdeehitusena valmis aula, ja **uude peahoonesse (Kreutzwaldi 64) koliti endisest peahoonest (Riia 12) 1996. aastal.**

Zooinseneriteaduskond otsustati paigutada/mahutada ehitatavasse Veterinaariateaduskonna kompleksi, mis pidi valmima kahes etapis. Veterinaariateaduskonna I õppehoone (Kreutzwaldi 62) valmis 1992. aastal.

1987. aastal lõpetas XXXVI lend õpetatud zootehnikuid/zooinsenere. Kursusejuhendaja dots kt Ilme Nõmmisto saatis nad "lendu" meenutustega ajalehes Eesti Põllumajanduse Akadeemia 26.03.1987 artikliga Neli aastat ja seitse kuud – nagu keegi nad iseendale tegi: "Statistilised andmed räägivad sellest, et 75 vastuvõetud üliõpilasest lõpetab kõrgkooli 51. Küllaltki suur väljalangevus (32%) seletub mitmeti: osa noormehi pidi minema aega teenima, osa ei saanud õppimisega hakkama, mõnel aga tuli lahkuda ebaväärika käitumise tõttu. Kõige raskem oli lõpetada esimest kursust, tunda andis nõrk ettevalmistus, eriti täppisteadustes. Ei osatud üliõpilaste vääriliselt käituda. Paljusid vedas alt oma võimete ülehindamine; arvati, et eksamiks valmistumiseks piisab ainult kolmest eksamieelsest päevast. Nii kujuneski esmakursus komistuskiviks kümnele protsendile sisseastujatest. Võibolla mõjus õppetulemustele ka see, et zooinseneriteaduskonda astusid paljud agronoomiks ja veterinaariks pürgijad, kes viimasel hetkel väikese konkursi tõttu zooinseneriteaduskonnas otsustasid siia üle tulla. Kuid suurem enamus ületas raskused ning neile algasid tõesti Elu Parimad Aastad EPAs. Teisel ja kolmandal kursusel oli hoogu isetegevuseks, kursuseõhtute korraldamiseks ja huvitava nääriõhtu tarvis. Esimest korda teaduskonna ajaloos söödi kursuse nääriõhtul verivorste. Teine ja kolmas kursus olid teineteise leidmise ja perekonna rajamise aeg. Praegustest lõpetajatest on oma kursuselt elukaaslase leidnud kolm. Lapsi on kursuse üliõpilastel kümme. Kursusevanem ja ametlik esindaja oli Priit Rander. Kuna noormehi oli kursusel ainult seitse, oli tegelik tegutseja ja otsustaja naispool. Kohusetundlikud rühmavanemad olid Anneli Tragel, Maire Pütsepp ja Katrin Sard. Rahvamaleva rasket rege vedas Alo Teder ja vedas hästi. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööst hakati agaralt osa võtma juba teisel kursusel. ÜTÜ konverentsil on esinetud 26 ettekandega, millest 16 olid neljandal kursusel. Paljude eelnev uurimus kasvas diplomitööks. Fotomehena tegutses kursuse pikim noormees Andu Rämmer. Hea esinemise eest isetegevusülevaatusel on dekaani korraldustega kiita saanud paljud teist. Tubli pillimees oli Priit Rander. Kursuse ööbikud olid Asti Teder ja Tiiu Mölder. Kunstnikukätt on Kaija Einastel, kes kujundas ka eelmise aasta lõpetajate kutsekaardi. Tagasivaates kujunesid need 4 aastat ja 7 kuud just sellisteks, nagu keegi nad iseendale tegi – kes tahtis, võis igal pool kaasa lüüa, kes ei tahtnud, see leppis tudengielu sündmustes ainult pealtvaataja rolliga.

Mida arvab EPA-s oldud ajast kursus ise? Kahjuks ei jõudnud veel puhuma hakata värsked tuuled, mis oleksid tugevdanud demokraatiat ja nõrgendanud autokraatiat. Veider tundus erialapraktikate ületähtsustus. Nii mõnigi kord kujunes see töö tegemise asemel hoopis lõputuks ooteajaks, kuid sealt puudumist võis vabandada ainult surm. Nii mõnegi aine õpetamisest oleks lootnud suuremat elulähedust ja objektiivsemat teadmiste hindamist. Kas õpetama peab ikka nii killustatult? Tunniplaan jagab päeva eri õppeainete vahel, millel omavahel tihti puudub seos. Järgmisel nädalal on eelmisel tunnil räägitu ununenud. Õppeained peaksid järgnema üksteisele blokina ja lõppema kohe eksami või arvestusega. Imelik tundub ka nõue teha kursusetöö valmis enne, kui õppeaine on läbi võetud. Et tulevikku ei ole minevikuta, siis tuleb loota, et uutmine ja demokraatia pääsevad järgmiste lendude puhul võidule".

Zooinseneriteaduskonnas oli 1987. aasta 4 kateedrit. Dekanaat asus aadressil Lai tn. 30. Samas majas olid ka erialakateedrid (aretus, söötmine, eriloomakasvatus), keemia kateeder paiknes kahes kohas; aadressil Lai 36 ja Veski 13.

Põllumajandusloomade aretuse kateedrit juhatas dots Valdeko Kaarupun, õppejõududena töötasid prof Leida Lepajõe, prof Olev Saveli (1/4 kohaga), dotsendi kt-d Anne Lüpsik ja Ilme Nõmmisto, v-õp Eha Türk, ass Heldur Peterson.

Kateedri teadustöö teemad olid seotud veiste, sigade, hobuste ja lindude aretusega. Uuriti ka lindude, nutriate ja kalade valguväärindust ning transferriini tüüpe loomade veres.

Põllumajandusloomade söötmise kateedrit juhatas prof Ülo Oll, õppejõududena töötasid prof Elmar Rätsep, dots Viivi Sikk, dots Hilda Tammsalu, v.-õp Jaak Tölp.

Kateedri teadustöö hõlmas nii söötade koostise üksikasjalikumat (mikroelemendid, aminohapped) uurimist kui ka lehmade, sigade ja lindude (broilerite) söötmist. Seedekatseid korraldati ka lammastega. Kateeder osales aktiivset vabariigi proteiiniprogrammi (1986–2000) väljatöötamisel.

Eriloomakasvatuse kateedrit juhatas prof Harald Tikk, õppejõududena töötasid prof Karl-Robert Kurm, dots Mart Enneveer, dots Edvard Meisner, dots kt Ants Uibo, ass Peep Piirsalu.

Kateedri teadustöö teemad olid seotud veisekasvatuse, lamba-, sea-, linnu- kala- ja karusloomakasvatuse tehnoloogiatega.

Keemia kateedrit juhatas dots Ants Nilson, õppejõududena töötasid dots Endel Järv, dots Mall Reeben, dots Vladimir Tali, v.-õp Katrin Kolk, v.-õp Tõnis Lepiku, v-õp Regina Pällin, ass Leeni Leis, ass Anu Viigi.

Kateeder oli nö üle-EPA-line; keemiat õpetati kõikide teaduskondade üliõpilastele.

1988. aastal toimus Zooinseneriteaduskonnas tähtsündmus; põllumajandusloomade aretuse kateedri juhataja, **prof Olev Saveli valiti** EPA Õpetatud Nõukogu 20.05.1988 laiendatud istungil **EPA uueks rektoriks**. O. Saveli alustas rektorina tööd 01.09.1988. Teaduskonda juhtis jätkuvalt dekaanina dots Valdeko Kaarupun.

Joonis 5. Auditoorium Laia tänava õppehoones (I. Nutt)

Joonis 6. Üliõpilased väljumas Laia tänava õppehoonest (paremalt Elmo Mõlder, Alo Tänavots, Pille Peedor (Vare) ja Varpo Vare (A. Tänavots)

EPA Õpetatud Nõukogu 31.08.1989. aasta istungil kinnitati Zooinseneriteaduskonna üliõpilaste poolt loodud üliõpilasseltsi TAURUS põhikiri.

Joonis 7. Tauruse ruumid asusid aadressil Lai 30 (Urmas Võro, Riina Högren ja Õilme Kuivjõgi). Taamal Tauruse sümboliks olnud sarvedega kolju (P. Ilves)

TAURUSe tegevuse eesmärgiks oli edendada ja populariseerida loomakasvatust, ühendada põllumehe vaimsus, eriti aga loomakasvatuse vastu huvi tundvaid üliõpilasi kõikidest kõrgkoolidest, vilistlasi ja õppejõude, kelle tegevus või huviala on seotud loomakasvatusega või sellega piirnevate teadusharude ja huvialadega. TAURUSe asupaigaks sai Lai 30 õppehoone keldrikorrusel olev ruum, mille üliõpilased ise oma jõududega korda tegid sh baarileti ehitasid. Üliõpilasseltsi TAURUS esimeseks presidendiks sai prof Olev Saveli.

EPA lõpetajate sh õpetatud zootehnikute/zooinseneride riiklik tööle suunamine lõpetati 1990. aastal. Kuni selle ajani toimus lõpetajate tööle määramine nö suunamiskomisjonide kaudu.

1990. aastal valiti Zooinseneriteaduskonna dekaaniks dots Anne Lüpsik.

Dekaanidena on teaduskonda varem juhtinud: dots Evald Peebsen (1951–1952); prof Johannes Kaarde (1952); prof Elfriede Ridala (1952–1958); prof Aarne Pung (1958–1961); dots Karl-Robert Kurm (1961–1965); dots Leida Lepajõe (1965–1968); dots Edvard Meisner (1968–1971); prof Karl-Robert Kurm (1971–1974); prof Rein Teinberg (1974–1979); prof Ülo Oll (11.08.1979–1986); dots Valdeko Kaarupun (1986–1990).

Zooinseneriteaduskonna Nõukogu otsusega (5.11.1990) loodi kolm prodekaani kohta ja määrati tööülesanded: v-õp Peep Piirsalu – prodekaan õppetöö alal (õppeplaanid, õppepraktika välismaal); dots Jaak Tölp – prodekaan teadustöö alal; dots Mart Enneveer – prodekaan halduse alal.

1. jaanuarist 1991 nimetati Zooinseneriteaduskond Loomakasvatusteaduskonnaks.

1991. aastal oli EPAs 7 teaduskonda: **Loomakasvatusteaduskond** (dekaan dots Anne Lüpsik); Agronoomiateaduskond (dekaan dots Juhan Jõudu); Veterinaariateaduskond (dekaan dots Aadu Kolk); Majandusteaduskond (dekaan dots Harri Piho); Metsandusteaduskond (dekaan prof Ivar Etverk); Maainseneriteaduskond (dekaan dots Väino Tamm); Põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskond (dekaan dots Tõnis Peets).

Alates 26. septembrist 1991 muudeti Eesti Põllumajanduse Akadeemia Eesti Põllumajandusülikooliks. EPMÜ oli Eesti Vabariigi riiklik ülikool ja õppetöö toimus ülikoolis koostatud õppekavade/õppeplaanide alusel.

1991. aasta 1. septembrist reorganiseeriti EPA olemasolevad teaduskonnad ja moodustati 5 teaduskonda: põllumajandusteaduskond, mille koosseisus oli 4 instituuti (agronoomia-, **loomakasvatus-**, majandus- ja liha-piimainstituut), veterinaariateaduskond, inseneriteaduskond, mille koosseisus oli 2 instituuti (tehnika- ja maainseneriinstituut), metsandusteaduskond, humanitaarteaduskond. Teaduskondade eesotsas oli dekaan, keda abistas dekanaadi sekretär. Instituute juhtis direktor, keda abistas kantselei juhataja (endine "dekanaadi sekretär").

Eraldiseisva loomakasvatusteaduskonna asemel oli nüüd loomakasvatusinstituut, mis kuulus põllumajandusteaduskonna koosseisu.

	Erialad	Üliõpilaste arv
Põllumajandusteaduskond (dekaan dots Armand Sukamägi) sh		1062
1. Agronoomiainstituut. Viljandi mnt Eerika. Direktor dots Juhan Jõudu	Agronoomia	352
	Aiandus	45

	Erialad	Üliõpilaste arv
2. **Loomakasvatusinstituut.** Lai tn 30 Direktor dots Anne Lüpsik	**Loomakasvatus**	**297**
3. Majandusinstituut. Riia mnt 12 Direktor dots Harri Piho	Põllumajanduse ökonoomika ja organiseerimine	64
	Põllumajandusraamatupidamine ja -analüüs	24
4. Liha-piimainstituut. Narva mnt 84 Direktor dots Meili Rei	Liha- ja piimatehnoloogia	137

Põllumajandusteaduskonna dekaani kohuseid hakkas täitma dots Armand Sukamägi. Loomakasvatusinstituudi direktoriks valiti senini dekaanina töötanud dots Anne Lüpsik.

Loomakasvatusinstituudis oli 297 üliõpilast; EPMÜs oli üliõpilasi kokku 3957 sh kaugõppes 1302, erialasid oli 17.

1991. aastal võeti loomakasvatuse erialale kandideerijad põllumajandusteaduskonda ühise konkursi alusel, 1992. aastal instituutide/erialade kaupa. 1992. aastal immatrikuleeriti EPMÜ loomakasvatusinstituudi esimese kursuse üliõpilaseks 20 uut sisseastujat, teise kursuse üliõpilaseks 30 Türi KPK-st tulnud üliõpilast.

Rakendus uus õppekorraldus st ainekeskne õppesüsteem. Õppetöö hakkas toimuma neljas tsüklis ja igale tsüklile järgnes eksamite sooritamise nädal. Sügissemester koosnes kahest 7-nädalasest tsüklist, kevadsemester kahest 9-nädalasest tsüklist. Õppetöö mahtu hakati arvestama ainepunkti-süsteemis; üks nädal õppetööd (35 tundi auditoorset tööd) andis 1 ainepunkti (AP). Iga õppeaasta lõpuks pidi kogutud ainepunktide summa kasvama vähemalt 40 AP võrra. Õppekava koosnes baasainetest, humanitaarainetest, võõrkeelest ja valikainetest. Baasained olid kohustuslikud õppeained, humanitaaraineid oli vaja 4 aasta jooksul valida ja õppida 10 AP-d.

Loomakasvatuse eriala üliõpilased, kes immatrikuleeriti 1990/1991. õppeaastal, saadet II poolaastaks (st III ja IV tsüklis) praktilisi teadmisi ja kogemusi omandama **Türi sovhoostehnikumi** (hilisem Türi Kõrgem Põllumajanduskool). 1991/1992. ja 1992/1993. õppeaastal õppisid loomakasvatuse eriala esmakursuslased (va need, kes olid lõpetanud tehnikumi) Türil terve aasta, seejärel jätkasid õpinguid Tartus. 1993/1994. õppeaastal immatrikuleeritud loomakasvatuse eriala üliõpilased (25) olid sügissemestril Türil ja kevadsemestril Tartus. Alates 1994/1995. õppeaastast (EPMÜ rektor prof Mait Klaassen) toimus õppetöö Tartus.

Loomakasvatuse eriala esmakursuslased, kes õppisid Türi Kõrgemas Põllumajanduskoolis terve aasta, õppisid seal järgmisi õppeaineid: autoõpetus B-kat. lubade saamiseks (200 tundi), traktoriõpetus (90), põllutöömasinad (80), arvutiõpetus (80), agronoomia alused (120), loomakasvatuse alused (120), farmide mehhaniseerimine ja elektrifitseerimine koos lüpsimeistri kursusega (120), töö- ja olmeohutus (40), võõrkeel (110), kehaline kasvatus (160), humanitaarained (100), õppepraktika 10 nädalat.

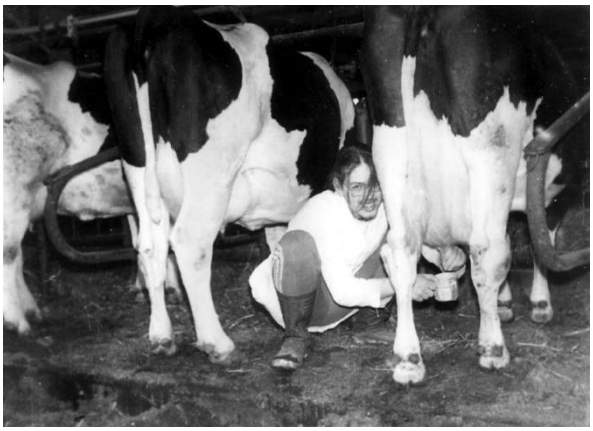

Joonis 8. Ole Müürisepp Türi sovhoostehnikumis praktilisi teadmisi omandamas 1991. a (A. Tänavots)

Need esmakursuslased, kes olid lõpetanud erialatehnikumi, jäid Tartusse (ei pidanud minema Türile) ja õppisid siin baasaineid: üldkeemia (96 tundi), põllumajanduskeemia (96), matemaatika (71), füüsika (60), arvutiõpetus (72), eesti keel (60), vene keel (50), võõrkeel (120), kehaline kasvatus (160), ning humanitaaraineid. Teist õppeaastat alustati koos Türi KPK-st tulijatega.

Ülikooli nõukogu 30.04.1992. a otsusega likvideeriti põllumajandusteaduskond ja inseneriteaduskond, kinnitati EPMÜ uus struktuur ja õppetoolide nimekiri. Moodustati 10 instituuti ja üks teaduskond: agronoomiainstituut, **loomakasvatusinstituut**, majandusinstituut, liha- ja piimainstituut, tehnikainstituut, maainseneriinstituut, keskkonnainstituut, metsandusinstituut, humanitaarinstituut, taimekaitseinstituut ja **veterinaariateaduskond.**

Joonis 9. Üliõpilaste õppeekskursioon dots Heldur Petersoni juhendamisel Tori hobusekasvandusse 1993. a (A. Tänavots)

Loomakasvatusinstituudis oli kolm õppetooli ja üks lektoraat: aretusõpetuse ja veisekasvatuse õppetool (õppetooli juht prof Olev Saveli), söötmisõpetuse ja toitumisfüsioloogia õppetool (prof Olav Kärt), väikelooma- ja linnukasvatuse õppetool (prof Harald Tikk), keemia lektoraat (dots Ants Nilson).

1.11.1992 seisuga töötasid aretusõpetuse ja veisekasvatuse õppetoolis (juh. prof Olev Saveli) õppejõududena: dotsendid Valdeko Kaarupun, Ilme Nõmmisto, Anne Lüpsik, assistendid Eha Türk, Heldur Peterson, Tiit Helm. Õppetoolis olid veel: emeriitprofessor Leida

Lepajõe, prof Arnold Rüütel, doktorandid Avo Karus, Einar Orgmets, magistrandid Käde Kalamees, Heikki Paltser, Ando Põldaru, Ave Velt, abipersonal Larissa Belova, Helgi Tennisson, Toomas Toim.

Söötmisõpetuse ja toitumisfüsioloogia õppetoolis (juh. prof Olav Kärt) töötasid õppejõududena: abiprof Ülo Oll, dotsendid Viivi Sikk, Jaak Tölp, assistendid Silvi Tölp, Jaan Loite. Õppetoolis olid veel: v-teadur Andres Hellenurme, doktorant Allan Kaasik, magistrandid Ülle Jõenurm, Katrin Rannik, Piret Siimpoeg, Aneli Šmigelskite, abipersonal Antoniina Kiis, Anne Krips, Kaja Kruuk, Üllar Oll.

Väikelooma ja linnukasvatuse õpetoolis (juh. prof Harald Tikk) töötasid õppejõududena: dotsendid Peep Piirsalu, Aleksander Lember, assistendid Ants Uibo, Jaanus Hämmal, Renaldo Mändmets. Õppetoolis olid veel: doktorandid Eve Samuli, Toomas Murulo, magistrandid Paul Jalas, Anželika Kazakova, Ardo Lass, Meeli Saveli, Külliki Vikat, v-zootehnik Viive Tikk ja v-laborant Riina Tisler.

Keemia lektoraadis (juh dots Ants Nilson) töötasid õppejõududena: lektorid Regina Pällin, Katrin Kolk, õpetajad Avo Karus, Virge Karus, Leeni Leis, Tõnis Lepiku, abipersonal Ene Enno, Emmeline Männik, Urve Ojaperv, Salme Vene.

1993. aastal võeti EPMÜ-sse vastu 275 üliõpilast sh loomakasvatuse erialale 25, EPMÜ-s oli kokku 286 õppejõudu sh Loomakasvatusinstituudis 20.

Instituut osales aastatel 1993–1995 Euroopa Liidu kõrgharidusprogrammis TEMPUS. Projekti eesmärgiks oli loomakasvatusalase kõrghariduse arendamine Eestis. Projekti koordinaatoriks oli Suurbritannia Walesi ülikool Bangoris, projekti partneriks oli Kieli Ülikool Saksamaal ning Kuopio Ülikool Soomes. Projekti raames said paljud LKI üliõpilased ja õppejõud võimaluse külastada partnerülikoole; osaleda erinevatel koolitustel ja seminaridel, külastada farme/põllumajandusettevõtteid ja sooritada praktikat, töötada raamatukogus vm.

1994. aasta 1. juunil ühendati Eesti Põllumajandusülikooli (EPMÜ) Loomakasvatusinstituut (direktor dots Anne Lüpsik) ja Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi (ELVI) (direktori kt Toomas Vain) loomakasvatusalase uurimistemaatikaga seotud osakonnad. Reorganiseeritud asutuse nimeks sai **Eesti Põllumajandusülikooli Loomakasvatusinstituut** (EPMÜ LKI). Moodustunud EPMÜ Loomakasvatusinstituudil olid teaduskonna õigused. LKI põhikiri kinnitati EPMÜ Nõukogus 8.09.1994.

Instituudi direktoriks sai prof Olav Kärt, asedirektoriks Toomas Vain ja asedirektoriks õppe alal dots Anne Lüpsik.

Moodustunud EPMÜ Loomakasvatusinstituut oli ainus akadeemilist loomakasvatusalast kõrgharidust andev asutus Eestis, olles samaaegselt juhtiv institutsioon loomakasvatusteaduse alal. Kõrvuti õppe- (sh magistri- ja doktoriõpe) ning teadustööga arendati ka nõustamistegevust. Instituudis oli 145 töötajat sh 70 õppejõudu/teadustöötajat, 103 üliõpilast sh 18 magistranti ja 8 doktoranti. I kursusele võeti 17 uut üliõpilast (kohti oli 25).

EPMÜ Loomakasvatusinstituudi administratsioon paiknes Kreutzwaldi 1 peahoones, dekanaat ja õppetoolid/osakonnad toodi Laia 30 õppehoonest Kreutzwaldi 1 mõisamajja. Dekanaadi metoodikuks sai Hilja Pärnaste.

Instituudi struktuurilise terviku moodustasid osakonnad koos professuuriga (4), teenindavad allüksused ja katsebaasid/-jaamad (6).

Aretusosakonna aretusõpetuse ja geneetika professuuris (osakonna ja professuuri juhataja prof Olev Saveli) töötas 6 õppejõudu ja õpetati järgmisi õppeaineid: zooloogia, bioloogaia (dots Ilme Nõmmisto, dots Eha Türk), geneetika (dots Anne Lüpsik), aretusõpetus (prof Olev Saveli, dots Eha Türk), hobusekasvatus (dots Heldur Peterson), veisekasvatus (prof Olev Saveli, dots Valdeko Kaarupun), üldloomakasvatus (dots Eha Türk), aretus ja geneetika (dots Valdeko Kaarupun, dots Anne Lüpsik), mesindus (dots Ilme Nõmmisto), talu planeerimine (dots Heldur Peterson).

Aretusosakonnas uuriti eesti veisetõugude aretusväärtust ja jõudlusvõime suurendamist uute aretusvõtete ning sugulastõugude kasutamise teel, uuriti võimalusi loomade kehaehituse parandamiseks, tegeleti veiste hindamise uute meetodite väljatöötamise ning rakendamisega, katsetati piimatõugu veiste lihajõudluse parandamist tarberistamisega lihatõugudega. Geneetika laboris (juh. Tiiu Õkva, hiljem Haldja Viinalass) uuriti populatsioonide geneetilise struktuuri muutusi verefaktorite, vereseerumi ja piimavalkude pärilike tüüpide abil, kontrolliti loomade põlvnemisandmete õigsust.

Aretusosakonna teadustöös kasutati Vabariigi Jõudluskontrolli Keskusest saadud jõudluskontrolli andmeid vabariigi majandite ja üksikute ettevõtete kohta, katseid viidi läbi erinevates majandites/ettevõtetes. Teadustöö tulemusi rakendati praktikasse Jõudluskontrolli Keskuse kaudu ning läbi Eesti Tõuloomakasvatuse Liidu, mille keskus asus aretusosakonnas.

Söötmisosakonna söötmisõpetuse ja toitumisfüsioloogia professuuris (professuuri juhataja prof Olav Kärt, kaasprofessor Ülo Oll, osakonna juhataja v-teadur Helgi Kaldmäe) töötas 4 õppejõudu ja õpetati järgmisi õppeaineid: põllumajandusloomade söötmine ja toitumisfüsioloogia (prof Ülo Oll), söötmisõpetus (prof Olav Kärt, dots Jaak Tölp), loomakasvatusteaduse alused (prof Ülo Oll), sigade söötmise erikursus (prof Ülo Oll), veiste söötmise erikursus (prof Ülo Oll), loomakasvatus (dots Viivi Sikk), maailma loomakasvatus (v-teadur Helgi Kaldmäe).

Söötmisosakonnas uuriti põllumajandusloomade proteiini- ja energiatarbe katmise võimalusi suure toodangu saamiseks, mittetraditsiooniliste söötade ja söödalisandite toimet loomade seedeprotsessile ja ainevahetusele ning piimatoodete kvaliteedile, töötati välja sobivaid ratsioone ja söötmisviise, määrati söötade kvaliteeti sh keemilist koostist, uuriti loomade ainevahetust.

Uurimistöö katsebaasideks olid põhiliselt Piistaoja veisekasvatuse katsejaam, Tartu riigimajand ja Eerika katsetalu, kus asusid fistulloomad. Teadusuuringute läbiviimine toetus osakonna keemialabori (juh Lauri Ploom) tehnilisele baasile, kus määrati söötade kvaliteeti ning anti soovitusi söötade otstarbekaks kasutamiseks, tehti vere, vatsasisu, rooja ja uriini uurimisi.

Väikelooma- ja linnukasvatusosakonna väikelooma- ja linnukasvatuse professuuris (osakonna ja professuuri juhataja prof Harald Tikk) töötas 5 õppejõudu ja õpetati järgmisi õppeaineid: üld- ja eriloomakasvatus (dots Ants Uibo), seakasvatus (dots Aleksander Lember), lambakasvatus (dots Peep Piirsalu), linnukasvatus (prof Harald Tikk), karusloomakasvatus (prof Harald Tikk), kalakasvatus (dots Tiit Paaver), koerakasvatus (dots Al-der Lember), konsulendikursus (prof Harald Tikk, dots Aleksander Lember).

Osakonnas uuriti põllumajanduslindude selektsiooni ja söötmise normeerimist, sigade söötmise ja kunstliku seemenduse probleeme, lammaste produktiivomaduste parandamisvõimalusi ja ensüümpreparaatide kasutusvõimalusi põlumajandusloomade ja lindude söötmisel.

Uurimistöö läbiviimiseks ja suunamiseks olid osakonnal tihedad sidemed Kehtna Lindude Kontrollkatsejaamaga, Kurtna Linnukasvatuse Katsejaamaga, Sakala Tõulinnukasvatuse Ühistuga, Matjama vutifarmiga, Kehtnas asuva LKI seakasvatuse osakonnaga, Aravete põllumajandusühistuga, Eesti Linnukasvatajate Seltsi ja Eesti Lambakasvatajate Seltsiga.

Keemia professuuris (professuuri juhataja prof Ants Nilson) töötas 8 õppejõudu ja õpetati keemiat kõikidele EPMÜ üliõpilastele. Uuriti valkude ja ensüümide polümorfismi põllumajandusloomade kudedes ja vereseerumis, koostöös taimekaitseinstituudiga uuriti uute ökokeemiliste taimekaitsevahendite sünteesi ja omadusi.

Lisaks söötmisosakonnale, aretusosakonnale ja väikelooma- ja linnukasvatuse osakonnale, kus tegeleti õppe- ja teadustööga, oli instituudis veel neli osakonda, kus tegeleti ainult teadustööga.

Seakasvatusosakond (juhataja Kalju Eilart) paiknes Kehtnas ja tegeles sigade hindamismetoodikate ja Eestile sobivaima sigade aretussüsteemi väljatöötamisega, uuriti erinevate toimeainete mõju kasvavate sigade jõudlusele, määrati sealiha kvaliteeti ja selle parandamise võimalusi.

Kalakasvatusosakond (juhataja Tiit Paaver) paiknes Ilmatsalus ja tegeles karpkala geneetika ja parasitoloogia, fikerforelli kasvatamise ning sisevete kalanduse sh kalavarude taastootmise küsimustega.

Loomakasvatustehnoloogia osakond (juhataja Allan Kaasik) paiknes Eerikal ja tegeles veisefarmide tehnoloogiliste (sh lüpsmine, söötmine) võimaluste uurimisega, pidamistehnoloogiate automatiseerimise ja loomade tervise ja toodangu kvaliteedi automaatse kontrolli rakendamise võimalustega farmides.

Piimanduslabor (juhataja Arvi Olkonen) tegeles lüpsi- ja piimainventari pesu- ja desoainete retseptide väljatöötamise ja testimisega, erinevate piimajahutusseadmete katsetamisega eesmärgiga vähendada piima bakteriaalset saastumist.

Loomakasvatusinstituudi koosseisu kuulusid ka järgmised katsejaamad: Kurtna Linnukasvatuse Katsejaam (dir Vello Ilves), Arkna Loomakasvatuse Katsejaam (dir Heino Kukk), Piistaoja Veisekasvatuse Katsejaam (dir Olev Roosileht), Tori Hobusekasvandus (dir Jaak Ehrlich), Kehtna Riigimajand (dir Mart Riisenberg), Tartu Riigimajand (dir Avo Mölder).

EPMÜ Loomakasvatusinstituudi kõrgeim otsustusõigus oli 24-liikmelisel teadusnõukogul.

EPMÜ Loomakasvatusinstituudi lõpetajatele väljastati aastatel 1992 ja 1993 diplom eriala lõpetamise kohta (on lõpetanud loomakasvatusinstituudi loomakasvatuse erialal). Bakalaureuseõppe lõpetajatele, kes astusid ülikooli alates 1994. aastast, anti bakalaureusekraad. Diplomile kirjutati, et on täitnud nt loomakasvatuse bakalaureuseõppe õppekava täies mahus ja talle on antud bakalaureusekraad loomakasvatuse erialal. Esimesed bakalaureusekraadiga diplomid väljastati 1998. aastal.

Enne 1994. aastat EPMÜ-sse astunud üliõpilastele anti diplom/ülikooli kraadita diplom. Diplomile kirjutati, et on täitnud nt loomakasvatuse eriala õppekava täies mahus.

Joonis 10. Enne 1994. aastat EPMÜ-sse astunud üliõpilastele anti diplom/ülikooli kraadita diplom (1994. a lend) (K. Avi)

Alates 1995. aastast rakendus ülikoolis **4+2 õppesüsteem;** 4- aastasele bakalaureuseõppele (õppekava maht 160 AP) järgnes 2- aastane magistriõpe (80 AP) ja 4-aastne doktoriõpe (160 AP). Loomaarstiõppe kestuseks sai 5 aastat (200 AP). 1995. aastal vastuvõetud üliõpilased alustasid õpinguid uute, kõrgharidusstandardile vastavate õppekavade alusel.

Loomakasvatusinstituudis oli üks bakalaureuseõppe õppekava ja üks magistriõppekava. Bakalaureuseõppe õppekava **Loomakasvatus** koosnes järgmistest moodulitest: üldõppemoodul (kuni 30 AP), suunaõppemoodul (20–25 AP), erialaõppemoodul (60–70AP), lisaõppemoodul (19–25 AP), vabaained (14–20 AP), lõpueksam (6 AP).

Magistriõppekava **Loomakasvatus** koosnes järgmistest kohustuslikest üldainetest (11 AP): võõrkeel (5 AP), teadustöö metodoloogia (3 AP), pedagoogika alused (2 AP), praktiline pedagoogiline töö (1 AP) ja erialaõppe õppeainetest (25 AP): loomakasvatussaa-

duste kvaliteedinõuded ja standardid (7 AP), loomakasvatuse ja loomakasvatusteaduse areng maailmas (3 AP), erialaaine vastavalt magistritöö teemale (15 AP). Valikaineid tuli õppida 2–5 AP mahus, magistritöö maht oli 39–44 AP-d.

4+2 õppesüsteemi bakalaureuseõppe lõpetajatele anti bakalaureusekraad, magistriõppe lõpetajatele magistri teaduskraad (põllumajandusmagistri teaduskraad loomakasvatuse erialal), doktoriõppe lõpetajatele – doktorikraad (põllumajandusdoktor; *Doctor of Agriculture* (*Dr (Agr)*) loomakasvatuse erialal, filosoofiadoktor (*PhD*) loomakasvatuse erialal).

1995. aastal õppis Loomakasvatusinstituudis 132 üliõpilast sh 55 kaugõppes, lõpetas 31 üliõpilast.

1997. aastal lõpetas loomakasvatuse eriala 47. lend. **Esimesed bakalaureusekraadiga loomakasvatuse eriala lõpetajad** said diplomi 1998. aastal ja võisid alustada õpinguid magistriõppes.

Alates 1.09.1997 alustas tööd EPMÜ Loomakasvatusinstituudi asedirektorina õppe alal dots Einar Orgmets; senini sellel kohal töötanud dots Anne Lüpsik läks EPMÜ õppe- ja teadusosakonna juhatajaks.

Alates 2002/2003. õppeaastast rakendus 3+2 õppesüsteem. Uued üliõpilased immatrikuleeriti bakalaureuseõppekavale (õppe kestus 3 aastat) **Loomakasvatussaaduste tootmine** (kood 396). Õppekava osadeks olid: valdkonnaõpe (25 AP), suunaõpe (23,5 AP), erialaõpe (37,5 AP), spetsialiseerumised ja lisaõppemoodul (5 AP). Bakalaureuseõpe lõppes bakalaureuseeksamiga.

Valdkonna- ja suunaõppe õppeained olid samad, mis 4+2 õppesüsteemi bakalaureuseõppekava **Loomakasvatus** üldõppe- ja suunaõppemoodulis.

Erialaõppe õppeained olid: maailma loomakasvatus, loomade heaolu ja käitumine, aretusõpetus, söötmisõpetuse põhikursus, veisekasvatus, seakasvatus, tapa- ja lihasaaduste tehnoloogia väiketootmises, toiduohutus, piimatoodete tehnoloogia, linnukasvatus, hobusekasvatus, lamba- ja kitsekasvatus, õppepraktika (1 AP), erialapraktika (3 AP).

Spetsialiseeruda oli võimalik ühele järgmistest erialadest: **loomakasvatus** (14 AP), **kalakasvatus** (14 AP), **liha- ja piimatehnoloogia** (26 AP), **agroökoloogia** (20 AP). Agroökoloogia eriala õppeained olid: mullateaduse alused, maaviljeluse põhikursus, agrokeemia, rohumaaviljelus, rohumaade tehnoloogia, taimekasvatuse üldkursus.

Loomakasvatusinstituudis oli 4 magistriõppekava; tulenevalt bakalaureuseõppe õppekavas olevatest spetsialiseerumistest. Magistriõppekavad olid: **Loomakasvatus** (kood 449), **Kalakasvatus** (462), **Agroökoloogia** (447), **Liha- ja piimatehnoloogia** (455).

3+2 õppesüsteemi bakalaureuseõppe lõpetajatele anti bakalaureusekraad (bakalaureusekraad loomakasvatuse erialal), magistriõppe lõpetajatele magistrikraad (magistrikraad loomakasvatuse erialal), mis ei ole teaduskraad. Doktoriõppe lõpetajatele anti teaduskraad (Filosoofiadoktor).

2002. ja 2003. aastal võeti üliõpilasi vastu uue (3+2) õppesüsteemi bakalaureuseõppekavale ning vana (4+2) õppesüsteemi magistriõppesse. 2004. aastal asus bakalaureuseõppekavale Loomakasvatussaaduste tootmine õppima 85 uut üliõpilast. Bakalaureuseõppes õppis loomakasvatust 2004. aastal 243 üliõpilast.

2004. aastal juhtis Loomakasvatusinstituuti direktorina prof Olav Kärt. Asedirektor õppe alal oli Einar Orgmets, teadusdirektor oli Katri Ling.

Instituudi koosseisu kuulusid osakonnad ja laboratooriumid.

Loomakasvatusinstituudi aretusosakonnas töötasid: prof Olev Saveli (juhataja), dotsendid Ilme Nõmmisto, Einar Orgmets, Eha Türk, Heldur Peterson, Anne Lüpsik (kohakaaslus), vanemteadur Elli Pärna, teadurid Peeter Järv ja Aare Kureoja, statistik Tanel Kaart, vanemlaborandid Heli Pärtma, Priit Pihlik, Larissa Saltõkova, Helgi Tennisson, Alo Tänavots, Meeli Voore. Aretusosakonna juurde kuulus geneetika laboratoorium (juhataja Haldja Viinalass). Aretusosakond asus aadressil Kreutzwaldi 1 (mõisamaja) II korrusel.

Joonis 11. EPMÜ Loomakasvatusinstituudi (LKI) aretusosakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): L. Saltõkova, A. Tänavots, V. Veinberg, osakonna juhataja prof O. Saveli, H. Viinalass, A. Lüpsik. Teine rida (vasakult): P. Järv, E. Türk, H. Tennisson, I. Nõmmisto, H. Pärtma, V. Karus, I. Tomba. Kolmas rida (vasakult): A. Suurmaa, A. Kureoja, M. Kilk, H. Peterson, S. Värv, A. Orasson. Pildilt puuduvad: T. Kaart, V. Kaarupun, T. Liibusk, E. Orgmets, T. Piirimäe, E. Pärna, T. Õkva

Joonis 12. LKI aretusosakonna geneetika labori kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): S. Värv, I. Tomba, H. Viinalass, M. Kilk, V. Karus. Teine rida (vasakult): T. Õkva (juh), T. Liibusk, A. Orasson

Söötmisosakonnas töötasid: Helgi Kaldmäe (juhataja), prof Olav Kärt, dots Silvi Tölp, vanemteadurid Katri Ling ja Meeli Vadi, teadurid Hanno Jaakson, Andres Olt, Meelis Ots ja Eve Rihma, vanemspetsialistid Virve Karis ja Viivi Sikk, peaspetsialist Jaak Samarütel, katsetehnikud Irina Vikman, Ljudmilla Grigorjeva, Ülle Laurits ja Inge Lippasaar. Söötmisosakonna juurde kuulus keemia laboratoorium (juhataja Tõnu Virma). Söötmisosakond asus aadressil Kreutzwaldi 46 ja Kreutzwaldi 1.

Joonis 13. LKI söötmisosakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): V. Sikk, V. Karis, L. Ploom, osakonna juhataja H. Kaldmäe, prof. O. Kärt, A. Kiis, E. Pedak. Teine rida (vasakult): T. Tamm, H.-M. Raidväli, M. Vadi, Ü. Vares, Ü. Lätt, A. Krips, I. Vikman, J. Tölp. Kolmas rida (vasakult): V. Reial, K. Kruuk, E. Hellenurme, P. Margus, K. Ling, V. Ploom, S. Tölp, Ü. Peda. Pildilt puuduvad: R. Kirsel, A. Leesmäe, M. Metsaalt, M. Mäesalu, Üllar Oll, T. Virma

Väikelooma- ja linnukasvatuse osakonnas töötasid: prof Aleksander Lember (juhataja), dots Peep Piirsalu, lektorid Jaanus Hämmal ja Ragnar Leming, vanemlaborant Irje Leontjeva. Osakonna juurde kuulusid: kalakasvatuse osakond (juhataja v-teadur Tiit Paaver), loomakasvatustehnoloogia osakond (juhataja v-teadur Allan Kaasik), piimanduslaboratoorium (juhataja teadur Merike Henno). Väikelooma- ja linnukasvatuse osakond asus aadressil Kreutzwaldi 1 (mõisamaja) II korrusel.

Joonis 14. LKI väikelooma- ja linnukasvatusosakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): A. Lember, R. Tisler, osakonna juhataja prof. H. Tikk, V. Tikk. Teine rida (vasakult): A. Uibo, J. Hämmal, P. Piirsalu

Joonis 15. LKI kalakasvatusosakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): A. Laius, T. Tohvert, M. Aid. Teine rida (vasakult): R. Gross, osakonna juhataja T. Paaver, A. Vasemägi, J. Kasesalu. Pildilt puudub: K. Lotman

Joonis 16. LKI loomakasvatustehnoloogia osakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): H. Kiiman, H. Kask, osakonna juhataja A. Kaasik, M. Miil, I. Veermäe. Teine rida (vasakult): A. Nõmmeots, L. Ainsaar, O. Põldmaa, V. Poikalainen. Pildilt puuduvad: K. Ader, E. Müller, J. Praks

Keemia osakonnas töötasid: prof Avo Karus (juhataja), dotsendid Katrin Kolk, Tõnis Lepiku, Leeni Leis, lektor Virge Karus, vanemlaborandid Liivia Oraste, Salme Vene ja Tiiu Lepiku. Osakonna juurde kuulus ökokeemia laboratoorium (juhataja Enno Mõttus). Keemia osakond asus aadressil Veski 13.

Joonis 17. LKI keemia osakonna kollektiiv (1997). Esimene rida (vasakult): L. Leis, A. Viigi, R. Pällin, R. Leis. Teine rida (vasakult): osakonna juhataja prof. A. Nilson, S. Vene, V. Nõmm, K. Kolk. Kolmas rida (vasakult): T. Lepiku, A. Karus, U. Ojaperv, S. Kuusik, E Mõttus. Pildilt puuduvad: M. Eimre, I. Liblikas

Loomakasvatusinstituudi koosseisu kuulus veel kirjastusgrupp (juhataja Ene Hellenurme) ja majandusosakond (juhataja Aarne Puusepp).

EPMÜ nõukogu 4.05.2004 otsusega muudeti ülikooli akadeemilist struktuuri **alates 1.01.2005.** Moodustati viis instituuti: Põllumajandus- ja keskkonnainstituut (PKI) (direktor Illar Lemetti, õppedirektor Are Selge), **Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut** (VLI) (direktor Toomas Tiirats, õppedirektor Einar Orgmets, Majandus- ja sotsiaalinstituut (MSI) (direktor Rando Värnik, õppedirektor Tiiu Ohvril), Metsandus- ja maaehitusinstituut (MMI) (direktor Paavo Kaimre, õppedirektor Toomas Timmusk), Tehnikainstituut (TI) (direktor Margus Araks, õppedirektor Arvo Leola).

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut (VLI) (inglise keeles *Institute of Veterinary Medicine and Animal Sciences of Estonian University of Life Sciences*) **moodustati senise EPMÜ Loomakasvatusinstituudi (dir prof Olav Kärt), loomaarsteiteaduskonna (dekaan prof Toivo Suuroja) ja Agrobiokeskuse (dir Jüri Kumar) ühinemise** teel.

2005. aastal õppis veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudis 706 üliõpilast. Instituudi hallata oli bakalaureuseõppekava Loomakasvatussaaduste tootmine (spetsialiseerumised: loomakasvatus, kalakasvatus, liha- ja piimatehnoloogia), loomaarstiõppekava Veterinaarmeditsiin, 3+2 õppesüsteemi magistriõppekavad Loomakasvatus, Kalakasvatus, Liha- ja piimatehnoloogia, Agroökoloogia, 4+2 magistriõppekavad Toiduhügieen ja veterinaarkontroll ning Loomakasvatus, doktoriõppekava Veterinaarmeditsiin ja toiduteadus.

Alates 27. novembrist 2005 on ülikooli nimeks **Eesti Maaülikool (EMÜ**).

2007. aastal õppis Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudis 601 üliõpilast sh bakalaureuseõppes 164, loomaarstiõppes 308, magistriõppes 91, doktoriõppes 38. Instituudi hallata oli üks bakalaureuseõppekava (Loomakasvatussaaduste tootmine), üks loomaarstiõppekava (Veterinaarmeditsiin), kolm magistriõppekava (Loomakasvatus, Toiduainete tehnoloogia, Kalakasvatus) ja üks doktoriõppekava (Veterinaarmeditsiin ja toiduteadus).

2010. aastal oli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi hallata juba kaks bakalaureuseõppekava: Loomakasvatussaaduste tootmine (kood 396) ja Toiduainete tehnoloogia (kood 100984), üks loomaarstiõppekava Veterinaarmeditsiin (398), kolm magistriõppekava: Loomakasvatus (kood 449), Toiduainete tehnoloogia (455), Kalakasvatus (462) ning üks doktoriõppekava.

2014. aastal muutus bakalaureuseõppekava Loomakasvatussaaduste tootmine (kood 396) nimetus; õppekava nimeks sai Loomakasvatus ja kalakasvatus (396). 2016. aastal lahutati õppekavas loomakasvatuse ja kalakasvatuse õpe; õppekava nimetuseks sai Loomakasvatus (396); avati uus bakalaureuseõppekava Kalandus ja vesiviljelus (143997), mida hakkas haldama PKI. 2013. aastal avati inglise õppekeelega loomaarstiõppekava Veterinaarmeditsiin (118977).

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudis õppivate üliõpilaste arv on olnud stabiilne; alates 2016. aastas on stabiliseerunud ka bakalaureuseõppes loomakasvatust õppivate üliõpilaste arv:

Aasta	Üliõpilaste arv VL-s			
	Instituudis kokku	sh loomakasvatuse erialal (bak)	sh toiduainete tehnoloogia erialal (bak	sh veterinaarmeditsiini erialal
2008	620	171	-	321
2009	676	206	-	337
2010	702	185	44	341
2011	689	170	70	330
2012	686	135	94	327
2013	656	117	92	317 sh 24 ingliskeelsel õppekaval
2014	618	99	77	326 sh 55 ingl
2015	569	82	71	325 sh 83 ingl
2016	538	52	62	338 sh 113 ingl
2017	497	40	50	328 sh 143 ingl
2018	513	43	59	334 sh 174 ingl
2019	519	44	55	331 sh 186 ingl
2020	576	64	61	352 sh 200 ingl
2021	574	58	63	365 sh 204 ingl

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituuti juhib Toomas Tiirats, kes valiti instituudi direktoriks alates 1.01.2022 kuni 31.12.2026. Direktori asetäitja teaduse alal on prof Riho Gross.

Instituudi õppetegevust juhib direktori asetäitja õppe alal Einar Orgmets, õpet korraldavad Piret Aus ja Külli Kõrgesaar.

Eesti Maaülikooli veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudis on 7 õppetooli:

Õppetool	Õppetooli juht
Kliiniline veterinaarmeditsiin	Prof Toomas Orro
Söötmisteadus	Prof Meelis Ots
Toiduhügieen ja rahvatervis	Prof Mati Roasto
Toiduteadus ja toiduainete tehnoloogia	Dots Ivi Jõudu
Tõuaretus ja biotehnoloogia	Prof Haldja Viinalass
Vesiviljelus	Prof Riho Gross
Veterinaarne bio- ja populatsioonimeditsiin	Prof Arvo Viltrop

Endisest Loomakasvatusinstituudi aretusosakonnast (6 õppejõudu, 2 teadurit) on välja kasvanud **Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi (VLI) tõuaretuse ja biotehnoloogia õppetool.** Õppetoolis on 7 õppejõudu ja 6 teadurit. Õppejõududena töötavad prof Haldja Viinalass (õppetooli juht), prof Ülle Jaakma (ülikooli teadusprorektor), prof Tanel Kaart, prof Andres Valdmann, dots Heli Kiiman, vanemlektor Alo Tänavots, lektor Einar Orgmets. Õppetooli juurde kuulub geneetika labor. Õppetool asub aadressil Kreutzwaldi 46 ja Kreutzwaldi 62.

Loomakasvatusinstituudi söötmisosakonnast (3 õppejõudu, 6 teadurit) ning väikelooma- ja linnukasvatuse osakonnast (4 õppejõudu) on välja kasvanud **VLI söötmisteaduse õppetool.** Õppetoolis on 8 õppejõudu ja 3 teadurit. Õppejõududena töötavad: prof Meelis Ots (õppetooli juht), prof David Arney, dots Allan Kaasik, dots

Marko Kass, dots Ragnar Leming, lektor Peep Piirsalu, õpetajad Tiia Ariko ja Priit Karis. Õppetooli juurde kuulub sööda ja ainevahetuse labor (juh. Andres Olt) ja piima kvaliteedi uurimise labor (juh. Merike Henno). Õppetool asub aadressil Kreutzwaldi 46 ja Kreutzwaldi 62.

Loomakasvatusinstituudi keemia osakonnast (5 õppejõudu) **on saanud VLI toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia õppetooli** juurde kuuluv **keemia üksus**, kus töötab 5 õppejõudu.

Eesti Põllumajanduse Akadeemia Zootehnikateaduskonnast on saanud Eesti Maaülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut: **EPA Zootehnikateaduskond (ZT)(1951) ->** EPA Zooinseneriteaduskond (ZI)(1976) -> EPMÜ Loomakasvatusteaduskond (LK) (1.01.1991) -> EPMÜ Põllumajandusteaduskonna Loomakasvatusinstituut (LKI) (1.09.1991) -> EPMÜ Loomakasvatusinstituut (LKI)(1.09.1992) -> EPMÜ Loomakasvatusinstituut (LKI + ELVI) (1.06.1994) -> **Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut (VLI) (1.01.2005).**

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut (VLI) (*Institute of Veterinary Medicine and Animal Sciences of Estonian University of Life Sciences*) moodustati senise Loomakasvatusinstituudi (dir prof Olav Kärt), Loomaarstiteaduskonna (dekaan prof Toivo Suuroja) ja Agrobiokeskuse (dir Jüri Kumar) ühinemise teel.

EPA Zootehnikateaduskonna Zootehnika erialast (1951) kasvas välja EMÜ VLI bakalaureuseõppe õppekava Loomakasvatus (Zootehnika (1951) -> Zooinsener (1976) -> Loomakasvatus (1991) -> Loomakasvatussaaduste tootmine (2002) -> Loomakasvatus ja kalakasvatus (2014) -> **Loomakasvatus**) ning **magistriõppe õppekava Loomakasvatus.**

EPA Zootehnikateaduskonna piimasaaduste tehnoloogia erialast (1951) kasvas välja EMÜ VLI bakalaureuseõppe õppekava Toiduainete tehnoloogia ja **magistriõppe õppekava Toiduainete tehnoloogia.**

Bakalaureuseõppe õppekava Loomakasvatus (kestusega 3 aastat, 180 EAP) koosneb järgmistest moodulitest: üldmoodul (23 EAP), erialamoodul (127 EAP), eriala valikainete moodul (12 EAP), vabaained (8 EAP), bakalaureusetöö või –eksam (10 EAP).

Üldmooduli õppeained on: sissejuhatus loomakasvatuse õpingutesse; teadustöö alused; inglise erialakeel; riskianalüüs ja töökeskkonna ohutus; üldkeemia; keskkonnakaitse ja -korraldus; biomajanduse alused.

Erialamooduli õppeained on grupeeritud alammooduliteks:

Loomade kehaehitus ja talitus (14 EAP): koduloomade morfoloogia; biokeemia ja molekulaarbioloogia alused; loomafüsioloogia alused.

Tõuaretus (15 AP): loomageneetika; aretusõpetus; informaatika ja biomeetria.

Söödatootmise ja söötmisteadus (16 EAP): põllumajandustaimed; agronoomia alused ja söödatootmine; söötmisõpetus.

Loomade heaolu, tervis ja sigimine (15 EAP): loomade käitumine, heaolu ja kaitse; mikrobioloogia ja immunoloogia; loomatervishoid ja veterinaaria alused; sigimisõpetus.

Loomakasvatussaaduste tootmine (55 EAP): üldloomakasvatus; loomapidamise mehhaniseerimise alused; veisekasvatus; seakasvatus; linnukasvatus; lamba- ja kitsekasvatus: hobusekasvatus; küülikukasvatus; maheloomakasvatus; loomakasvatuse õppepraktika (2 EAP); loomakasvatusettevõtte praktika (8 EAP); lihatehnoloogia alused; piimatehnoloogia alused.

Maaettevõtlus (12 EAP): maaettevõtluse alused; põllumajandusökonoomika; ideest äriplaanini.

Magistriõppe õppekava Loomakasvatus (kestusega 2 aastat, 80 EAP) koosneb järgmistest moodulitest: erialamoodul (79 EAP), eriala valikainete moodul (6 EAP), vabaained (5 EAP), magistritöö (30 A). Erialamooduli õppeained on grupeeritud alammooduliteks:

Teadustöö metodoloogia loomakasvatuses (15 EAP): uurimistöö metoodika ja katsete planeerimine loomakasvatuses; akadeemiline kirjutamine; statistiline andmetöötlus; loomakasvatuse kursusetöö. Loomade heaolu ja pidamine (8 EAP): loomade heaolu hindamine; loomakasvatus ja keskkond; loomakasvatushooned ja nende tehnoloogiline sisustus.

Tõuaretus ja söötmisteadus (39 EAP): loomageneetilised analüüsimeetodid; lineaarsed mudelid loomade aretusväärtuse hindamisel; söötade ja loomse materjali analüüsimeetodid; toitumisfüsioloogia ja metabolism; piimaveisekasvatuse erikursus; lihaveisekasvatuse erikursus; seakasvatuse erikursus; lamba- ja kitsekasvatuse erikursus.

Tootmise planeerimine ja juhtimine loomakasvatuses (17 EAP): nõuandeteenistus ja –süsteemid; põllumajandusettevõtte majandusliku tegevuse analüüs; äristrateegiad; loomakasvatusettevõtte juhtimise praktika (6 EAP).

Bakalaureuseõppe õppekava Toiduainete tehnoloogia (100984) (kestusega 3 aastat, 180 EAP) koosneb järgmistest moodulitest: üldmoodul (35 EAP), erialamoodul (115 EAP), eriala valikainete moodul (12 EAP), vabaained (8 EAP), bakalaureusetöö või -eksam (10 EAP).

Üldmooduli õppeained on: kõrgema matemaatika alused; üldkeemia; inglise erialakeel; riskianalüüs ja töökeskkonna ohutus; keskkonnakaitse ja –korraldus; biomajanduse alused; maaettevõtluse alused; ideest äriplaanini.

Erialamooduli õppeained on grupeeritud alammooduliteks:

Toiduteaduse alused (20 EAP): sissejuhatus toiduainete tehnoloogiasse; uurimistöö alused toiduainete tehnoloogias; biokeemia ja molekulaarbioloogia alused; füüsikaline ja kolloidkeemia; üldmikrobioloogia.

Toidutoore (9 EAP): toiduainete taimne toore; toiduainete loomne toore.

Toidutöötlemise protsessid ja seadmed (18 EAP): füüsika ja elektrotehnika alused; insenerigraafika I; toiduainetööstuse protsessid ja üldseadmed; toiduainetööstuse tehnoloogiliste liinide projekteerimise alused.

Toiduainete tehnoloogia (54 EAP): tööstuslikuid mikroobid ja juuretised; piimatoodete tehnoloogia alused; tapa- ja lihasaaduste tehnoloogia alused; taimsete toiduainete tehnoloogia alused; pagari- ja kondiitritoodete tehnoloogia alused; jookide tehnoloogia aluse; kalatoodete tehnoloogia alused; toiduainete tehnoloogia erialapraktika.

Toiduainete kvaliteet ja ohutus (14 EAP): toiduainete sensoorse hindamise alused; toiduainete säilitamise ja konserveerimise alused; toiduainete pakendamine; toiduohutuse juhtimissüsteem toiduainete töötlemisel.

Magistriõppe õppekava Toiduainete tehnoloogia (kestusega 2 aastat, 80 EAP) koosneb järgmistest moodulitest: eriala ühismoodul (50 EAP), lihatehnoloogia eriala spetsialiseerumismoodul (35 EAP), piimatehnoloogia eriala spetsialiseerumismoodul (35 EAP), taimsete toiduainete tehnoloogia eriala spetsialiseerumismoodul (35 EAP), vabaained (5 EAP), magistritöö (30 AP).

Eriala ühismooduli õppeained on grupeeritud alammooduliteks:

Toiduainete keemia ja biotehnoloogia (13 EAP): toiduainete füüsikalised ja keemilised analüüsimeetodid; toiduainete mikrobioloogia; toidu lisaainete keemia ja funktsionaalsus, toiduainete biotehnoloogia.

Toiduainetööstuse juhtimine ja planeerimine (13 EAP): toidu seadusandluse alused; toidu tootmishügieen ja järelevalve; kvaliteediõpetus; äristrateegiad. Toiduteadus (24 EAP): toiduainetööstuse tehnoloogiliste protsesside teoreetilised ja tehnoökonoomilised alused; uurimistöö metoodika toiduainete tehnoloogias; toiduainete töötlemisel tekkivate kõrvalsaaduste väärindamine; statistiline andmetöötlus; toiduainetööstuse tootearendus.

Lihatehnoloogia eriala spetsialiseerumismooduli (35 EAP) õppeained: lihatehnoloogia füüsikalis-keemilised ja biokeemilised alused; tapasaaduste tehnoloogia; lihatööstuse eriseadmed; lihasaaduste tehnoloogia; kursuseprojekt lihatehnoloogias; lihatehnoloogia ettevõttepraktika.

Piimatehnoloogia eriala spetsialiseerumismooduli (35 EAP) õppeained: piimatehnoloogia füüsikalis-keemilised ja biokeemilised alused; piimatoodete tehnoloogia; piimatööstuse eriseadmed; kursuseprojekt piimatehnoloogias; piimatehnoloogia ettevõttepraktika.

Taimsete toiduainete tehnoloogia eriala spetsialiseerumismooduli (35 EAP) õppeained:

jookide tehnoloogia; taimsete toiduainete tehnoloogia; pagaritoodete tehnoloogia; kondiitritoodete tehnoloogia; kursuseprojekt taimsete toiduainete tehnoloogias; taimsete toiduainete tehnoloogia ettevõttepraktika.

2022. aastal on Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi hallata kaks bakalaureuseõppekava, kaks loomaarstiõppekava, kaks magistriõppekava ja üks doktoriõppekava; doktoriõppekava Põllumajandus haldamine toimub koostöös teiste instituutidega.

VLI üliõpilasi õpib nendel õppekavadel kokku 547 sh 218 välisüliõpilast:

Õppeaste	Õppekava	Üliõpilaste arv seisuga 01.05.2022
Bakalaureuseõpe	Loomakasvatus (kood 396)	51
	Toiduainete tehnoloogia (100984)	54
Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õpe (Loomaarstiõpe)	Veterinaarmeditsiin (398)	156
	Veterinaarmeditsiin (118977) inglise õppekeel	202
Magistriõpe	Loomakasvatus (449)	13
	Toiduainete tehnoloogia (455)	21
Doktoriõpe	Põllumajandus (80132)	13 sh 4 välisüliõpilast
	Veterinaarmeditsiin ja toiduteadus (80134)	37 sh 11 välisüliõpilast
Üliõpilasi kokku		547

Instituudis töötab 287 inimest, nendest akadeemilistel ametikohtadel 116. Akadeemilistel ametikohtadel töötajatest 75 on õppejõud, 41 on teadurid. Instituudi õppejõududest (75) on kõige enam lektoreid (36 sh vanemlektoreid 7), professoreid on 17 sh 1 nooremprofessor ja 3 kaasprofessorit, dotsente on 9, assistente 6, õpetajaid 5, külalisõppejõude on 2. Teaduritest (41) 9 on vanemteadurid.

Seisuga 21.04.2022 töötavad Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudis professorina, dotsendina, vanemteadurina:

Professor	David Richard Arney
	Rajeev Bhat
	Fazeli Alireza
	Riho Gross
	Tanel Kaart
	Katrin Kaldre
	Sulev Kõks
	Toomas Orro
	Tõnu Püssa
	Mati Roasto
	Andres Valdmann
	Haldja Viinalass
	Arvo Viltrop
Nooremprofessor	Helena Andreson
Kaasprofessor	Piret Hussar
	Kadrin Meremäe
	Meelis Ots
Dotsent	Terje Elias
	Sergei Jurtšenko
	Ivi Jõudu
	Allan Kaasik
	Piret Kalmus
	Avo Karus
	Kalle Kask
	Ragnar Leming
	Kerli Mõtus
Vanemteadur	Merike Henno
	Ülle Jaakma
	Katri Ling
	Toonika Rinken
	Hanno Jaakson
	Marko Kass
	Tõnu Püssa
	Anti Vasemägi
	Septimiu Radu Ionescu

Audoktoriks on valitud järgmised EPA-s töötanud **doktorid**: Ilmar Müürsepp (ELVI sigimisbioloogia osakonna juhataja), Arnold Rüütel (LKI aretusõpetuse ja veisekasvatuse õppetooli professor), Voldemar Tilga (ELVI mikrobioloogia labori juhataja).

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi (sh endise Loomakasvatusinstituudi ja Loomaarstiteaduskonna) õppejõududest on emeriitprofessoriks valitud 19 ja emeriitdotsendiks 22 endist õppejõudu.

Emeriitprofessoriks on valitud järgmised **Loomakasvatusinstituudi (sh ELVI)** professorid: Arnold Rüütel (1993), Elmar-Ants Valdmann (1994), Ants Ilus (1994), Ants Nilson (1994), Harald Tikk (1997), Olev Saveli (2004).

Emeriitprofessoriks on valitud järgmised **Loomaarstiteaduskonna** professorid: Kaljo Reidla (1993), Nikolai Koslov (1995), Kaarel Kadarik (1995), Hanno Kübar (1995), Karl Peterson (1995), Ilmar Müürsepp (1996), Ants Nummert (1999), Jaan Praks (2003).

Emeriitprofessoriks on valitud järgmised **Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi** professorid: Toivo Suuroja (2005), Meili Rei (2008), Olav Kärt (2011), Toivo Järvis (2014), Tiit Paaver (2016).

Emeriitdotsendiks on valitud järgmised **Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi** õppejõud: Huno Eller (2007), Alida Kiis (2007), Elbi Lepp (2007), Ilme Nõmmisto (2007), Vilma Raudsepp (2007), Evald Reintam (2007), Viivi Sikk (2007), Juhan Simovart (2007), Edvard Meisner (2007), Paul Saks (2007), Aadu Kolk (2007), Jaagup Alaots (2007), Mall Reeben (2009), Madis Aidnik (2009), Anne Lüpsik (2009), Priit Elias (2015), Mihkel Jalakas (2017), Enn Ernits (2017), Vladimir Andrianov (2018), Silvi Tölp (2019), Tiiu Saar (2020), Aleksander Lember 2020).

Anne Lüpsik
emeriitdotsent